

Asociacijos „Talka kalbai ir tautai“

Kodas 304706956, adresas: Europos Parko g. 302, Joneikiškių vs., Vilniaus r.

SKUNDAS

LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO KONTROLIERIŲ ĮSTAIGAI

M. K. Paco g. 4, 10309 Vilnius

El. p. vki@lrcki.lt

Vilnius

2025 m. birželio 26 d.

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS ŠVIETIMO, MOKSLO IR SPORTO MINISTERIJOS BIUROKRATIZMO UŽTIKRINANT VALSTYBINĖS KALBOS TEISINĘ APSAUGĄ

Asociacija „Talka kalbai ir tautai“, įgyvendindama savo įstatuose numatytą veiklą ir gindama valstybinės lietuvių kalbos prestižą bei Lietuvos piliečių teisę gauti informaciją ir paslaugas valstybine kalba, kreipiasi į Jus dėl Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministerijos (ŠMSM) atstovų neveiklumo bei biurokratizmo užtikrinant Valstybinės kalbos įstatymo įgyvendinimą.

Konstitucijos 14 straipsnyje įtvirtinta, kad lietuvių kalba yra valstybinė kalba. Valstybinės kalbos įstatymas, Švietimo įstatymas bei kiti teisės aktai numato pareigą valstybei sudaryti sąlygas ne tik vartoti valstybinę kalbą, bet ir užtikrinti jos mokymą bei mokėjimo kontrolę.

Deja, matome ženklų neveiklumą:

– Lietuvoje itin padidėjus imigrantų skaičiui, ŠMSM nesiėmė reikiamų veiksmų, kad būtų sukurta ir pradėta taikyti veiksminga užsieniečių lietuvių kalbos egzaminavimo sistema, kai tuo tarpu Migracijos departamento duomenimis 2025 m. sausį imigrantų Lietuvoje skaičius buvo toks: ukrainiečiai - 77 tūkst., baltarusiai - 57,5 tūkst., rusai - 15 tūkst., iš Centrinės Azijos regiono valstybių - 20,3 tūkst., taip pat iš Pietų Azijos šalių - 10,5 tūkst. Užuo priėmę sprendimus rengti ir vykdyti valstybinės kalbos mokymą bei mokėjimo kontrolę, ŠMSM kasmet kartuoja laikino valstybinės kalbos reikalavimo netaikymo pratęsimą, šiuo metu siūlant jį nukelti iki 2028 m. gruodžio 31 d. (TAP projektas Nr. 25-5356(2)).

- Toks teisėto reikalavimo atidėliojimas nesant aiškių pastangų kurti ir tobulinti egzaminavimo sistemą sudaro prielaidas pažeisti Lietuvos piliečių teises – ypač teisę būti aptarnaujamiems ir informuojamiems valstybine kalba. Vieši ŠMSM pareigūnų komentarai žiniasklaidoje rodo, kad nėra neketinama imtis planavimo, o kaip pagrindinė neveiklos priežastis įvardijamas „lėšų trūkumas“.

Atkreipiame dėmesį, kad tokia institucijų laikysena gali atitikti Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 2 straipsnio 1 dalyje apibrėžtus biurokratizmo požymius, t. y. vilkinimą priimti sprendimus, atsisakymą imtis veiksmų ar nepagrįstą formalizmą.

Atsižvelgdami į tai, prašome atlikti tyrimą dėl:

- ŠMSM viceministro Rolando Zuozos ir Mokymosi visą gyvenimą departamento direktoriaus Juliaus Jakučinsko veiksmų (ar neveikimo) organizuojant valstybinės kalbos vertinimo sistemą

užsieniečiams;

- Nacionalinės švietimo agentūros direktoriaus Simono Šabanovo atsakomybės, nes agentūra pagal savo nuostatus privalo organizuoti valstybinės kalbos mokėjimo egzaminus, tačiau šių veiksmų nevykdo.

Manome, kad esama padėtis ne tik pažeidžia Konstitucijos nuostatas, bet ir griaua Lietuvos piliečių pasitikėjimą savo valstybe, kuri, užuot stiprinusi valstybinės kalbos pozicijas, *de facto* įteisina jos ignoravimą.

Tikimės, kad Seimo kontrolieriaus įstaiga atidžiai išnagrinės šį klausimą ir pateiks viešą išvadą dėl ŠMSM atstovų veiklos atitikties įstatymams ir geros viešojo administravimo praktikos principams.

Pirmininkas

Mindaugas Karalius